

COVID-19'un mezuniyet öncesi eğitimine etkisi

Zeynep Olcay Solakoğlu

“

Pandeminin oluşturduğu eğitim ortamı kısıtlamaları, sağlık profesyonellerinin mezuniyet öncesi eğitimlerinde, klinik becerilerin geliştirilmesinde yol açtığı eksiklerin yanı sıra, bu bilgece bakışı, erdemleri, profesyonel değerleri edinmeleri ile ilgili önemli eksiklere yol açabilir.

”

HEKİM (SAĞLIK EKİBİ) EĞİTİMİ NEDEN FARKLIDIR VE NEDEN ÖNEMLİDİR?

Gündelik yaşantısında ortalama bir bireyin yüzleşmediği, kaçındığı, üzerini örttüğü her şey, bir sağlıkçının rutin olarak yüzleştiği yaşantılardır.

Prof. Dr., İTF Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı

Bir sağlıkçı, ölümle yaşamın sınırındaki insanları görür, onları bazen kendi sınırlarını zorlamak pahasına yaşamın sınırları içinde tutmaya çalışır, kanla, kusukla, irinle, dışkıyla yüz yüze yaşar. Ölümle yüz yüzedir, ölümün hasta yakınlarına söylenmesiyle yüz yüzedir. Atmakta olan canlı bir kalbe dokunmakla yüzleşir, bir annenin bebeğine gülümsemesiyle

ve bebeğinin ardından ağlamasıyla yüzleşir. Yalnızca kanayan bir yarayı dikebilmesi, tıkanmış bir bağırsağı açabilmesi, ölümcül bir enfeksiyonun elinden hastasını bilgisiyle kurtarması gerekmez hekimin. İnsanlığın günlük yaşamda üzerini örtmeye, kaçınmaya çalıştığı her ne varsa, sağlıkçı bunları engellemek için yüz yüze çarpışır.

O yüzden sağlık profesyonelinin

neden olmuştur.

UYGULAMALI EĞİTİMLER, HASTA BAŞI EĞİTİMLER VE UYGULAMALI SINAVLAR İŞLEVSEL BİÇİMDE YAPILAMIYOR, KURAMSAL ÇEVİRİMİÇİ SINAVLARIN GÜVENLİĞİ TARTIŞMALI.

Salgın koşullarının mezuniyet öncesi tıp eğitiminde oluşturduğu olumsuzlukları, a) eğitim ve b) ölçme değerlendirmedeki sorunlar olarak iki ana öbekte sınıflayabiliriz.

Eğitim süreci ile ilgili temel sorun, uygulamalı ve hasta başı eğitimlerin yürütülememesi ile ilgilidir. Korona salgını koşullarında geçen 10 ay içinde, tıp eğitiminde yer alan kuramsal dersler ya hibrit bir modelde, seyreltilmiş canlı sınıf derslerinin online yayınlanması, ya da tümüyle senkron ve asenkron olarak çevrim içi yapılması biçiminde karşılanmıştır. Az öğrenci sayısına sahip fakülteler ilk yöntemi seçerken, her bir sınıfta 350-400 öğrenci olan fakülteler daha çok ikinci yöntemi yeğlemiştir. Her öğrencinin yeterli elektronik cihaz ve internet erişimine sahip olmasının sağlanması konusunda önemli sıkıntılar yaşanmaktadır. Öte yandan klinik eğitimler, beceri eğitimleri ve hasta başı uygulamalı eğitimler, bazı ikame yöntemler aranmasına karşın, etkili ve işlevsel biçimde yürütülememektedir.

Kuramsal sınavlar ağırlıklı olarak çevrimiçi yöntemlerle yapılmaktadır. Sınav sırasında öğrencinin yanında kim ya da kimler olduğu bilinmediği için, bu sınavların güvenliği büyük bir tartışma konusudur. Bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencinin verdiği, girecek olduğu anatomi sınavını çözmesi için eleman arayan ilan, bu alanda bir pazar oluştuğunu gösteren acı bir örnek.

Her kurum vize ve final sınavları için çevrim içi farklı yöntemleri farklı kurullarla uygulamaktadır.

Uygulamalı sınavlar ise test ile değerlendirilmesi uygun olan bazı bilişsel becerilerin çevrim içi sınavlarla ölçülmesi dışında yapılamamakta, yüz yüze eğitimin yapılabileceği döneme ertelenmektedir.

Eğitim ve sınav koşullarında ortaya çıkan bu sorunlar az çok standardize edilmiş eğitim koşullarının fakülteler arasında önemli farklılıklar göstermesine yol

“

Pandemi koşulları yalnızca hekimlerin değil bir bütün olarak tüm sağlık profesyonellerinin; diş hekimliği, eczacılık, hemşirelik, fizyoterapistlik ve tüm diğer uygulamalı sağlık çalışanlarının eğitimi açısından beceri ve tutum alanlarında eksikliklere, klinik uygulama ve ölçme değerlendirme eksiklerine neden olmuştur.

”

yalnızca teknik bilgiye sahip bir “teknisyenden” öte, insana, ölüme ve varoluşa dair bilgece bir bakışa ve farklı erdemlere sahip olması gerekir. Bu gerekliliği korona pandemisi apaçık ortaya koydu. Ancak pandeminin oluşturduğu eğitim ortamı kısıtlamaları, sağlık profesyonellerinin mezuniyet öncesi eğitimlerinde, klinik becerilerin geliştirilmesinde yol açtığı eksiklerin yanı sıra, bu bilgece bakışı, erdemleri, profesyonel değerleri edinmeleri ile ilgili önemli eksiklere yol açabilir. Pandemi koşulları yalnızca hekimlerin değil bir bütün olarak tüm sağlık profesyonellerinin; diş hekimliği, eczacılık, hemşirelik, fizyoterapistlik ve tüm diğer uygulamalı sağlık çalışanlarının eğitimi açısından beceri ve tutum alanlarında eksikliklere, klinik uygulama ve ölçme değerlendirme eksiklerine

“

Sağlık eğitiminde niteliğin korunması herkes için hayati önemdedir. Sağlık profesyonelleri basit birer teknisyen değildir; eğitimleri de çevrim içi eğitim ve sınavlara emanet edilemez.

”

açıyor. Öyle ki, bu sorunlar için çözüm bulunmazsa, farklı fakülte mezunları arasında önemli farklar ortaya çıkabilir

ÖĞRENCİLERİMİZİN SAĞLIĞI RİSK ALTINDA

Öğrencilerimizin, izole bir biçimde evlerinden eğitim alması psikososyal olgunlaşmalarını engellemekte, akranlar arası ve öğretim üyeleri ile etkileşimlerinin çok büyük ölçüde kısıtlanması bireysel öğrenme deneyimlerinin çeşitliliğini engellemektedir. Uzun süre ekran başında ders ya da uygulamalı çalışmaları izlemeleri fiziksel sağlıklarını etkilemektedir.

Klinik stajlarda yüz yüze eğitime devam eden eğitim kurumlarında, öğrencilerin salgına karşı koruyucu eğitime ve koruyucu ekipmana erişimi sorun olabilmektedir. İntörnler hemen her eğitim kurumunda, eğitime belli kurallar çerçevesinde devam etmektedir. Koronaya karşı koruyucu ekipman temini intörnler için de sorun oluşturabilmektedir.

PANDEMİYİ FIRSATA ÇEVİREN YATAY GEÇİŞ ÖĞRENCİLERİ

YÖK'ün Mayıs 2020'de aldığı karar doğrultusunda, Dünya ölçeğinde kalite sıralamasında ilk 1000'e giren üniversitelerde okumakta olan öğrencilere ek kontenjanlar vererek yurt içindeki üniversitelere yatay geçişlerine olanak tanınması; aynı eğitim kurumunda LYS sınavındaki sıralama düzeyi ilk 1500 içinde olan öğrencilerin yanına onlarca ilk yüz binden gelen öğrencinin eklenmesine yol açmış, kamu vicdanında “parası olan yurt dışı bir kuruma kaydını yaptırıp bizim yıllarca emek vererek kazandığımız kurumlarda eğitim hakkı kazandılar” algısının oluşmasına yol açmıştır. Türkiye’de yüksek öğrenime geçiş sürecindeki tüm kuralları yıkan bu uygulama iptal edilmelidir.

SAĞLIK EĞİTİMİNDE NİTELİĞİN KORUNMASI HERKES İÇİN HAYATİ ÖNEMEDİR

Girişte de belirttiğimiz gibi, sağlık profesyonelleri basit birer teknisyen değildir; eğitimleri de çevrim içi eğitim ve sınavlara emanet edilemez. Sorun yalnızca tıp fakültelerini değil, temel yetkin-

likleri kazanmadan toplum içinde hizmet sorumluluğunun verilemeyeceği eczacılık, diş hekimliği, veterinerlik, hemşirelik, fizyoterapistlik ve sağlık ekibinde yer alan bütün diğer profesyonel ekibin mezuniyet öncesi eğitiminin sorunudur. YÖK'ün, öğrenim çıktılarının niteliğini dikkate almaksızın, mevcut bütün programlar için aldığı ortak kararlar, sağlık profesyonellerinin eksik deneyim, eksik profesyonel değerler, özetle eksik öğrenim çıktıları ile zorunlu yetkinlikleri kazanmadan mezun olmalarına yol açabilir.

Bu nedenlerle:

- 1) YÖK, sağlık profesyonellerinin öğrenim çıktılarındaki nitelik farklılıklarını dikkate almalı ve sağlık profesyoneli yetiştiren kurumların pandemi koşullarında ortaya çıkan eğitim eksiklerinin onarılması için bu kurumlara özgü karar kurulları ve mekanizmaları oluşturmalıdır.
- 2) Sağlık profesyonelleri yetiştiren kurumlarda dijital eğitim olanakları ile ikame edilmesi mümkün olmayan klinik staj, hasta başı eğitim, uygulamalı çalışma ve uygulama sınavları için yüz yüze eğitim ortamının sağlanabilmesi için gerektiğinde süre uzatmaları mutlaka dikkate alınmalıdır.
- 3) Stajlarına devam eden öğrencilerimizin koronadan korunma için gerekli eğitim ve ekipmana ulaşması sağlanmalıdır. Eğitimlerine uzaktan devam eden öğrencilerimizin yaşadığı ruhsal sıkıntılar ve aile ortamlarında yaşayabilecekleri çatışmalar için rehberlik /danışmanlık olanakları geliştirilmelidir.
- 4) Aşılama sırasında sağlık eğitim kurumları ve öğrencileri de öncelikli gruplar arasına alınmalıdır. Böylece salgının uzaması koşullarında uygulamalı eğitimlerin aksamasının önüne geçilmelidir.

Sağlık profesyonellerinin temel yetkinlikleri ve profesyonel değerleri kazanarak yetişmeleri gerekir. Makam ayırt etmeden tüm yurttaşlarımız ya da sevdikler, bir gün eksik yetişme olasılığı olan bu sağlık profesyonellerinden bakım almak zorunda kalabilir. Sağlık profesyonellerinin eğitiminde profesyonel değerler ve beceriler alanında temel eksiklerin ortaya çıkmasını önlemek yaşamsal önem taşıyor. Bir sonraki sağlık krizinde yetkin sağlık profesyonelleri ile çalışabilmemizin tek güvencesi budur.

